

מי? למה? ואיך? – מדריך למתלבט.

ההיסטוריה של מוסד הנישואים:

הליך הנישואים או המחויבות הזוגית הינו הליך עתיק יומין. אם בעבר הרחוק, גבר היה רוכש לעצמו אישה על ידי חטיפתה או קנייתה מידי אביה או אחיה, הרי שכיום, ברוב מדינות העולם נושא החתונה מעוגן בזכויות הפרט וכרוך בהסכמה של שני בני הזוג להינשא.

ברבות ממדינות העולם, מחוייב הליך החתונה להיות פומבי ופתוח לקהל הרחב וזאת על מנת לאפשר למתנגדים לנישואים להביע את דברם. ישנן אף מדינות אשר בהן חלה חובת פירסום דבר הנישואים העתידיים בעיתונות המקומית.

העדות הישנה ביותר להליך מסודר, נמצאה בחוקי חמורבי, מלך בבל במאה ה-18 שלפני הספירה. (לפי היסטוריונים, זמנו של אברהם אבינו, עוד טרם מתן התורה לעם ישראל).

חוקי חמורבי אשר כאמור, קדמו לחוקי התורה במאות שנים, כוללים חקיקה בנושאים רבים כמו הליכי משפט, פשע, נכסים, נזקים, מסחר, יחסי אישות, ירושות רפואה ועוד רבים אחרים. סה"כ 282 חוקים שרבים מהם מופיעים בצורה זו או אחרת גם בחוקי תורת ישראל.

אם בתחילת הנצרות, הנישואין היו עניין פרטי ואישי, הרי שבמאה ה-14 פשוטי העם לא יכלו לבחור למי להינשא, אלא נאלצו להתחתן עם מי שנבחר עבורם על ידי "אציל האחוז". ובכלל, באירופה העתיקה כמו במקומות אחרים, נושא הנישואין היה עניין עסקי או אסטרטגי בין שתי משפחות שהשיאו את ילדיהם על מנת להשיג ייתרון כלשהו מאיחוד המשפחות. רק במאה ה-9 החלה הכנסייה להיות מעורבת בנישואין. בשלב ראשון, בירכו אנשי הכנסייה את הזוג לאחר חתונתו, אולם במהרה הפך טקס הברכה הדתי לחלק בלתי נפרד מטקס החתונה.

עד המאה ה-17 היה נהוג במערב מוסד ה"דועים בציבור. זוגות אלו שחיו יחדיו ללא כל טקס דתי או אחר, נחשבו לנישואים לכל דבר ועניין. בשנת 1753 חוקק באנגליה חוק (על ידי הלורד הארדוויק) המחייב טקס דתי כתנאי לתוקפם של נישואים ורק בשנת 1837 הוסרה הדרישה שהטקס יערך בצורה דתית ונישואין אזרחיים החלו להיות מוכרים על ידי הממסד. באירופה החלה מהפיכת הנישואין האזרחיים לאחר המהפיכה הצרפתית (1792). במסגרת המרי ושינוי סדרי הממשל בצרפת, בוטל גם טקס הנישואין הדתי. כמו דברים רבים אחרים גם חוק הזה הונהג על ידי נפוליאון בכל השטחים שנכבשו על ידו. כיום, לכל מדינה מתוקנת יש מרשם אוכלוסין והמדינה שומרת לעצמה את הזכות לעדכן את סטטוס המעמד האישי במרשם האוכלוסין של אדם גם מבלי שבוצע טקס דתי, וזאת בתנאי שעמד בתנאי המדינה.

מה זה בכלל חתונה אזרחית?

הגדרה: נישואים אזרחיים הינם הסכם נישואים כאשר את טקס החתונה מבצע פקיד אזרחי וללא כל זיקה דתית. ישנן מספר מדינות שבהן על פי חוק, גם אם מעוניינים בטקס דתי, ראשית יש לקיים טקס חתונה אזרחי במקום ציבורי ופתוח לציבור, ורק לאחר מכן ניתן להתחתן בכנסייה בטקס דתי.

במדינות העולם השונות ישנן לרוב 2 דרכים לרישום חתונה:

- הליך דתי – כנהוג על פי הדתות המוכרות באותה מדינה.
- הליך אזרחי - רישום פורמאלי בהתאם לחוקי המדינה.

בישראל ניתן לקיים הליך דתי בלבד, ולפי כך מוטלות מגבלות רבות על הרוצים להינשא:

- שני בני הזוג בני דת אחת המוכרת בישראל (יהדות, נצרות, איסלם ודרוזים)
- שני בני זוג בני אותה דת.

גם כאשר שני בני הזוג מאותה דת ייתכנו מגבלות נוספות מצד החוק הדתי, למשל ביהדות:

- פסולי חיתון מסיבות שונות.
- נישואין בין כהן וגרושה.
- נישואין בין כהן וגיורת.
- נישואין של זוגות חד מיניים.

כמו דברים רבים, גם זה קשור לימי המנדט הבריטי.

חוק מנדטורי התקף גם כיום קבע כי השיפוט בענייני מעמד אישי, יהיה בסמכות בתי הדין של העדות הדתיות השונות. בשנת 1953 נחקק חוק שיפוט בתי הדין הרבניים נישואין וגרושין, תשי"ג, הקובע כי: "נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה". החוק אינו מפרט כיצד עורכים את טקס הנישואין אלא מחייב את קבלת ההלכה בכללותה בתחום זה. לפי כך, גם יהודי-חילוני, בבואו להתחתן, מוגבל על ידי הדין הדתי ומחוייב להתחתן דרך הממסד הדתי.

רבים מעולי מדינות חבר העמים מוגדרים כבלתי מסווגים מבחינה דתית ולכן מנועים מלהתחתן בארץ, ובעקבות זאת גדלה בשנים האחרונות כמות הישראלים המתחתנים בחו"ל.

חתונה אזרחית בפראג ובכלל.

"חתונה בפראג"

אולם, אם פעם היו נוסעים רק פסולי חיתון, הרי שהיום גדל והולך חלקם של אלו המבקשים להתחתן שלא דרך הממסד הדתי.

קהל היעד של חתונה בחו"ל, מתחלק למספר סוגים:

1. **פסולי חיתון** – חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (תשי"ג 1953) קובע שנישואין וגירושין בין יהודים ייערכו על פי דין תורה.
2. **חילוניים ומתנגדים לכפיה הדתית** – יותר ויותר זוגות אינם מעוניינים להתחתן דרך הרבנות אף על פי שלו רצו יכלו להתחתן ברבנות.
3. **גרופים** – מי שכבר עבר את הליך החתונה/גירושין ומעדיף סגנון אחר.
4. **הבורחים** – יותר ויותר אנשים מבינים שהם צריכים להתחתן ברוגע, בשלווה ועם קומץ חברים קרובים. כל מי שחווה חתונה, מכיר את מכש הלחצים. מה עם דודה סימה? והחברים מהעבודה של אמא? ואיזה די.ג'י? ומי נעלב כי ישב בשולחן מרוחק.... די, מספיק!!! בורחים ומתחתנים לבד, בחו"ל מקסימום אמא/אבא וחבר או שניים... השאר? יקבלו תמונות מהטקס.

לסיכום, לעיתים חתונה בחו"ל היא הדרך היחידה לערוך חתונה ולעיתים היא פשוט דרך הנבחרת מבין מספר דרכים אפשריות.

איך?

מעטות המדינות שמאפשרות לישראלים להתחתן, והסיבה העיקרית הינה העובדה שמדינת ישראל אינה מספקת לתושביה מסמך נולה אוסטה (Nulla Osta), צ'כיה היא אחת מהמדינות הבודדות שמסמך זה אינו נדרש, ועל כן הפכה להיות יעד פופולרי לחתונות של ישראלים.

חתונה אזרחית שנערכה בפראג **מוכרת בארץ** על ידי משרד הפנים וזאת מתוקף הסכמים בינלאומיים שממשלת ישראל חתומה עליהם ולאחר פסיקת בית המשפט העליון.

חשוב לברר:

- כל אחד, ולא משנה עם איזו אזרחות יכול להתחתן בפראג. ההליך מעט שונה, אבל אפשרי.
- בפראג אין דרישה מינימלית לשהות, יום-יומיים לפני החתונה, לרוב מספק.
- מאחר ואזרחי ישראל אינם יכולים לקבל נולה אוסטה (Nulla Osta) בפראג אין צורך במסמך זה.
- בצ'כיה, אין צורך בבדיקות רפואיות.
- גיל הנישואין המינימלי הינו 18.

המסמכים הנדרשים לחתונה בפראג:

אם אתם אזרחי ישראל - תמצית רישום ממשד הפנים, מוחתמת בחותמת אפוסטיל (Apostilles) ממשרד החוץ בירושלים. **במידה ואינכם אזרחי ישראל**, ייתכן ותצטרכו להביא מסמך נוסף ממדינת המוצא (משתנה ממדינה למדינה בהתאם לאמנות החתומות בין לבין צ'כיה)

אם אתם ילידי ישראל – העתק תעודת לידה ממשרד הפנים – מוחתם בחותמת אפוסטיל (Apostilles) ממשרד החוץ בירושלים. **במידה ואינכם ילידי ישראל**, תעודת לידה מקורית מארץ הולדתכם.

דרכון בתוקף.

וכמובן, טבעות... כל טבעת מתקבלת.

שימו לב, גרושים/אלמנים או כאלה ששינו שם צריכים להביא את המסמכים המאשרים את שינוי הסטטוס.

מה מקבלים?

בסופו של ההליך, מעבר לחוויה, תקבלו תעודת נישואין מקורית בצ'כית, מתורגמת לעברית, מאושרת בחותמת אפוסטיל ובאישור המדינה.

ובארץ?

עם חזרתכם לישראל, גשו למשרד הפנים, הציגו את תעודת הנישואין שקיבלתם בחו"ל (מתורגמת לעברית ומאושרת בחותמות של העיריה, המחוז ומשרד החוץ) והירשמו כזוג נשוי. 5 דקות וזה נגמר. לאחר הרישום, משרד הפנים יעדכן את הסטטוס שלכם במירשם האוכלוסין ותהיו זכאים לכל הזכויות, בדיוק כמו זוג שנישא בארץ.

והילדים?

מעמד הילדים אינו קשור לצורת החתונה. אם הילדים נולדו לאם יהודיה, מבעלה לו היא נשואה כחוק, הם ירשמו כיהודים במירשם האוכלוסין.

המלצות נוספות:

- הסכם ממון.
- כתובה אזרחית.
- וכמובן, לא לוותר על חופשה חלומית וטיול בעיר הנחשבת להיות היפה בעולם....

וגירושין לא עלינו?

במידה ושני בני הזוג יהודים - בהיעדר הליך גירושין אזרחי, גם זוגות שנישאו אזרחית, מחויבים להתגרש ברבנות וזאת על מנת להירשם

חתונה אזרחית בפראג ובכלל.

"חתונה בפראג"

כגרשים במדינת ישראל ובכדי לא להיות מואשמים בעתיד בביגמיה.
במיקרה של זוגות מעורבים - זוגות בהם אחד מבני הזוג אינו מוכר כיהודי, פטורים מגירושין דרך הרבנות ועליהם לפנות לבית המשפט העליון ולבקש ביטול נישואין, או להתגרש בחו"ל (הליך ארוך ומורכב).

למה חתונה בפראג?

בשנים האחרונות, פראג הפכה להיות יעד מועדף לחתונה אזרחית. לכך תורמים יופיה המיוחדת ואופייה התיירותי המאפשרים לשלב חתונה עם חופשה מהנה..

תיאורטית, ניתן לארגן חתונה בפראג גם לבד, אבל למי שלא גר בעיר או מתכוון לשהות בה תקופה ארוכה, ולא בקי בניבכי הבירוקרטיה הבלתי אפשרית, יתברר שמוטב להעזר באחת מהחברות המארגנות. במידה ובכל זאת החלטתם ללכת בדרך הזולה (והקשה), הצטיידו במסמכים הדרושים, מתורגמים לצ'כית על ידי מתורגמן מורשה (על ידי הרשויות הצ'כיים) ומוחתמים בחותמת אפוסטיל במשרד החוץ בישראל. לאחר הגעתכם לפראג גשו לפתוח תיק נישואין בעיריית פראג והגישו את כל המסמכים והטפסים. ביום הטקס התייצבו בעירייה במועד שנקבע, הציגו את המסמכים המתורגמים והמתינו לטקס. לטקס עצמו יש להגיע עם דרכונים, טבעות ו-2 עדים. כשבועיים אחרי החתונה, תוכלו לגשת לעיריה ולקבל את תעודת הנישואין, כעת כל שנותר הוא ללכת איתה לעוד שני משרדים ממשלתיים לקבל חותמת, לתרגם לעברית (אצל מתורגמן מורשה) ולהירשם בישראל כזוג נשוי. נשמע קל?

ומה לגבי נישואין אזרחיים בישראל?

נישואין אזרחיים שהתקיימו בארץ **אינם** מוכרים על ידי משרד הפנים. אגב, גם חוזה נישואין שנחתם אצל עורך דין אינו אלטרנטיבה מספקת.

ההשלכות הנובעות מאי ההכרה הן:

- לא תזכו בזכויות של זוג נשוי אם כי אין הדבר אומר שילדכם יהיו ממזרים.
- יש צורך לסדר את הזכויות השונות באמצעות הסכם נישואין אצל עורך דין. (זכויות בינכם, זכויות הילדים, ומה יהיה במיקרה של גירושין)
- אתם עדיין תהיו רשומים כרווקים במדינת ישראל מכיוון שהמדינה לא מכירה בנישואין כאלה.

הסבר מפורט להליך החתונה:
<http://www.chatuna.cz/Proc.doc>

הסבר מה זה אפוסטיל:
<http://he.wikipedia.org/wiki/אפוסטיל>

נאסף ונכתב על ידי עופר דהן ינואר 2010
Offer@dnd-logix.com
עוד מידע באתר www.chatuna.cz